

Uniwersytet
Wrocławski

SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE ORAZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

WSPARCIEM DLA ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM

redakcja

Jolanta Blicharz

Tadeusz Kocowski

Mateusz Paplicki

Wrocław 2019

**Spółdzielnie socjalne
oraz organizacje pozarządowe wsparciem
dla zagrożonych wykluczeniem**

Spółdzielnie socjalne oraz organizacje pozarządowe wsparciem dla zagrożonych wykluczeniem

pod redakcją

Jolanty Blicharz

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID [0000-0002-4581-8629](https://orcid.org/0000-0002-4581-8629)

Tadeusza Kocowskiego

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID [0000-0002-4086-8803](https://orcid.org/0000-0002-4086-8803)

Mateusza Paplickiego

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu
Wydział Lekarski
Zakład Traumatologii i Medycyny Ratunkowej Wieku Rozwojowego
ORCID [0000-0002-4169-9298](https://orcid.org/0000-0002-4169-9298)

Wrocław 2019

Kolegium Redakcyjne

prof. dr hab. Leonard Górnicki – przewodniczący

dr Julian Jezioro – zastępca przewodniczącego

mgr Aleksandra Dorywała – sekretarz

mgr Ewa Galyga-Michowska – członek

mgr Bożena Górna – członek

mgr Tadeusz Juchniewicz – członek

Recenzent: *prof. dr hab. Lidia Zacharko, Uniwersytet Śląski*

Publikacja współfinansowana z budżetu Województwa Dolnośląskiego

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

**DOLNY
ŚLĄSK**

www.umwd.pl

© Copyright by Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Korekta: *Dorota Sideropulu*

Projekt i wykonanie okładki: *Andrzej Malenda*

Skład i opracowanie techniczne: *Aleksandra Kumaszcza, eBooki.com.pl*

Druk: *Drukarnia Beta-druk, www.betadruk.pl*

Wydawca

E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

ISBN 978-83-66066-79-3 (druk)

ISBN 978-83-66066-80-9 (online)

Spis treści

Słowo wstępne	9
Rozdział 1	
MACIEJ BŁAŻEWSKI, Prawne uwarunkowania ograniczenia wykluczenia transportowego	11
Rozdział 2	
MACIEJ DOMAGAŁA, ALEKSANDRA CIECHANOWICZ, Wielopokoleniowy dom jako innowacyjne otwarcie dla grup społecznie wykluczonych.....	21
Rozdział 3	
JAROSŁAW DROBNIK, MATEUSZ PAPLICKI, ROBERT SUSŁO, Orzekanie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności przez lekarzy orzeczników	27
Rozdział 4	
JOANNA FILABER, Menedżer zarządzania rehabilitacją remedium na wykluczenie społeczne osób z niepełnosprawnością	45
Rozdział 5	
PATRYK IGOR GUTIERREZ, Aktywizacja zawodowa cudzoziemców na przykładzie spółdzielni socjalnej – analiza wybranych uregulowań prawnych	59
Rozdział 6	
MONIKA KILIMNIK, Spółdzielnia socjalna jako forma instytucji wspierającej środowiska zagrożone wykluczeniem społecznym ze wskazaniem na grupę osób opuszczających jednostki penitencjarne.....	75
Rozdział 7	
ANNA KORDIK, Spółdzielnia socjalna – reintegracją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.....	89
Rozdział 8	
JACEK MAZURKIEWICZ, Każdy jest jakoś wykluczony. Czego profesor nie dowie się w czytelniku?.....	103
Rozdział 9	
JOANNA NOWAK, Wykluczenie społeczne osób starszych a zasada pomocniczości, czyli jak nie tracić potencjału gminy. Z doświadczeń polskich i włoskich w świetle badań wrocławskiej szkoły administratywistycznej	125
Rozdział 10	
MATEUSZ PAPLICKI, ROBERT SUSŁO, JAROSŁAW DROBNIK, MAŁGORZATA SOBIESZCZAŃSKA, Osoby starsze jako osoby niepełnosprawne	145

Rozdział 11

MARCIN PLEŚNIAK, Spółdzielnie socjalne jako nowy środek walki z wykluczeniem 159

Rozdział 12

ROBERT SUSŁO, MATEUSZ PAPLICKI, JAROSŁAW DROBNIK, Wykluczenie cyfrowe osób starszych lub niepełnosprawnych..... 173

Słowo wstępne

Intencją naszą jest pokazanie wybranych zagadnień w kwestii roli organizacji pozarządowych i spółdzielni socjalnych w sferze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że analiza regulacji prawnych dotyczących działalności organizacji trzeciego sektora i ekonomii społecznej w zakresie inkluzji społecznej, a w jej ramach działania ukierunkowane na przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, jest od dawna przedmiotem zainteresowania wrocławskiego środowiska naukowego. Dlatego inicjatywa analizy prawnej oraz funkcjonalnej podmiotów wykluczonych, która wyszła od Członków Zarządu Stowarzyszenia „Bonitum”, w szczególności: Pani Prezes Aleksandry Ciechanowicz oraz Wiceprezesa Pana Macieja Domagały, spotkała się z pozytywną reakcją władz Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Stowarzyszenia Absolwentów Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego „Uniwersytecka”. Władze Wydziału oraz Stowarzyszenia zaprosiły do tego przedsięwzięcia również pracowników Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, tak aby zwiększyć interdyscyplinarność badawczą tej problematyki.

Pierwszym etapem realizacji tego przedsięwzięcia było zainteresowanie tym problemem władz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. Dnia 13 marca 2019 r. na spotkaniu u Pana Marcina Krzyżanowskiego, Wicemarszałka Województwa Dolnośląskiego, przy udziale: prof. dr hab. Małgorzaty Sobieszkańskiej (Kierownika Katedry Geriatrii, Dziekana Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu), dr Elżbiety Kocowskiej-Siekierki (Dyrektora Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Wrocławskiego), mgr Aleksandry Ciechanowicz, dra hab. Tadeusza Kocowskiego, prof. UW (Dyrektora Instytutu Nauk Administracyjnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego) oraz dra Mateusza Paplickiego, pracownika Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu i członka zarządu Stowarzyszenia „Uniwersytecka”, odbyły się rozmowy mające na celu pomoc osobom wykluczonym. Pozytywna reakcja Pana Wicemarszałka Krzyżanowskiego, pomoc pracowników Departamentu Spraw Społecznych, wsparcie finansowe Urzędu Marszałkowskiego oraz zaangażowanie się środowiska naukowego, przyniosło owoce w postaci: konferencji związanej z problematyką funkcjonowania oraz wsparcia osób wykluczonych przez spółdzielnie socjalne oraz organizacje pozarządowe, która odbyła się dnia 9 października 2019 r. na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, oraz przygotowania dwóch opracowań. Pierwsze – jest zbiorem tekstów różnych Autorów, które znalazły odzwierciedlenie w strukturze prezentowanego tomu. Drugie – jest

wynikiem prac zespołu badawczego kierowanego przez prof. dr hab. Jolanę Blicharz oraz członków zespołu dra hab. Tadeusza Kocowskiego, prof. UW, oraz dra Mateusza Paplickiego, powołanego przez Dziekana Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Pana prof. dr hab. Karola Kiczkę. Wynikiem prac zespołu jest opracowanie pt. *Spółdzielnie socjalne przeciw wykluczeniu społecznemu. Raport*.

Dzięki zaangażowaniu prelegentów konferencji, pracowników oraz doktorantów Wydziału Prawa Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego zainteresowanych tematyką osób wykluczonych powstało niniejsze opracowanie, które oddajemy Państwu, drogim czytelnikom zainteresowanym rozwiązywaniem problemów wykluczenia zawodowego i społecznego.

Pragniemy wyrazić wdzięczność tym wszystkim, którzy przyczynili się do powstania niniejszego tomu i nadania mu kształtu ostatecznego. Pozwolimy sobie zatem podziękować wszystkim Autorom tekstów za wyrażenie zgody na ich opublikowanie w niniejszym zbiorze. Równocześnie dziękujemy bardzo serdecznie Pani prof. dr hab. Lidii Zacharko za trud włożony w przygotowanie recenzji wydawniczej. Wyrazy podziękowań przekazujemy również Pani mgr Aleksandrze Dorywale za troskliwą pieczę nad techniczną stroną przygotowania książki do druku. Raz jeszcze pragniemy podziękować tym wszystkim, dzięki pomocy i ofiarności których zaistniała możliwość ukazania się tej publikacji.

Redaktorzy

Publikacje z dyscypliny nauki prawne – prawo administracyjne, które ukazały się w e-Wydawnictwie WPAE UWr

Jerzy Korczak, Piotr Lisowski, Adam Ostapski, *Ustrój samorządu terytorialnego. Materiały dydaktyczne*, Wrocław 2013

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/39860>

Jan Dytko, *Proceduralnoprawna determinacja nadzoru wojewody nad działalnością prawotwórczą organów jednostek samorządu terytorialnego*, Wrocław 2013,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/40159>

Norbert Banaszak, *Rzecznik Praw Obywatelskich wobec administracji samorządu terytorialnego*, Wrocław 2013

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/41087>

Iwona Derucka, *Prawne gwarancje realizacji zadań ochrony środowiska w procedurze planowania przestrzennego w gminie*, Wrocław 2013

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/41616>

Województwo, region, regionalizacja 15 lat po reformie terytorialnej i administracyjnej: II Wydziałowa Konferencja Kół Naukowych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, 21-22 listopada 2013 r., red. Jerzy Korczak, Wrocław 2013,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/41668>

Mediacje ponad podziałami, red. Magdalena Tabernacka, Wrocław 2013,

Dostęp online: <http://bibliotekacyfrowa.pl/publication/42209>

Ubóstwo w Polsce, red. Jolanta Blicharz, Lidia Klat-Wertelecka, Edyta Rutkowska-Tomaszewska, Wrocław 2014,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/50393>

Jolanta Blicharz, *Problem mobbingu jako formy wykluczenia społecznego i prawnego*, Wrocław 2014,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/53083>

Barbara Kowalczyk, *Polski system azylowy*, Wrocław 2014,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/62929>

Zarządzanie szkołą wyższą, red. Jolanta Blicharz, Agnieszka Chrisidu-Budnik, Aleksandra Sus, Wrocław 2014,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/63755>

Jerzy Korczak, Piotr Lisowski, Adam Ostapski, *Ustrój samorządu terytorialnego. Materiały dydaktyczne*, wyd. 2 zaktualizowane i rozszerzone, Wrocław 2014,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/63934>

Jolanta Blicharz, *Ustawa o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych. Komentarz*, Wrocław 2015,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/71760>

Współpraca transgraniczna w administracji publicznej, red. Renata Kusiak-Winter, Wrocław 2015,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/73406>

Administracja publiczna wobec wyzwań i oczekiwań społecznych, red. Małgorzata Giełda, Renata Raszewska-Skałeczka, Wrocław 2015,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/73349>

Administracja publiczna pod rządami prawa. Księga pamiątkowa z okazji 70-lecia urodzin prof. zw. dra hab. Adama Błasia, red. Jerzy Korczak, Wrocław 2016,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/79804>

Prawno-administracyjne aspekty sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce, red. Małgorzata Giełda, Renata Raszewska-Skałeczka, Wrocław 2015,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/79973>

Jolanta Blicharz, *Fundacje. Wybrane zagadnienia*, Wrocław 2016,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/80003>

Regulamin studiów w Uniwersytecie Wrocławskim. Komentarz, red. Aleksandra Szadok-Bratuń, Wrocław 2016,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/80004>

Maciej Błazewski, *Zasada wolności budowlanej w procesie budowlanym. Studium administracyjnoprawne*, Wrocław 2016,

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/82518>

Jerzy Korczak, Piotr Lisowski, Adam Ostapski, *Ustrój samorządu terytorialnego. Materiały dydaktyczne, wydanie trzecie zaktualizowane i rozszerzone*, Wrocław 2017,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/81797>

Trzeci sektor i ekonomia społeczna. Uwarunkowania prawne. Kierunki działań, red. Jolanta Blicharz, Lidia Zacharko, Wrocław 2017,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/84272>

Dominika Cendrowicz, *Sytuacja administracyjnoprawna adresata świadczeń z zakresu pomocy społecznej*, Wrocław 2017,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/85266>

Jolanta Blicharz, *Współdziałanie jednostek samorządu terytorialnego w formach zrzeszeń krajowych i międzynarodowych. Komentarz do ustawy o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych*, Wrocław 2017,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/92607>

Łukasz Prus, *Ochrona uzasadnionych oczekiwań jednostki jako zasada ogólna europejskiego prawa administracyjnego*, Wrocław 2018,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/94900>

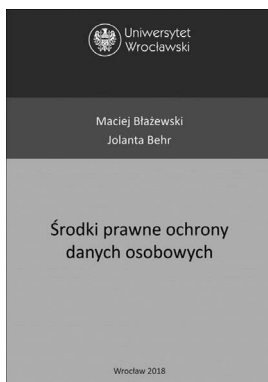
Cywilizacja administracji publicznej. Księga jubileuszowa z okazji 80-lecia urodzin prof. nadzw. UW dr hab. Jana Jeżewskiego, red. Jerzy Korczak, Wrocław 2018,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95307>

Jolanta Behr, Jolanta Blicharz, *Ochrona prawna przed wykluczeniem społecznym*, Wrocław 2018,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95775>

Anna Albin, *Gmina w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi*, Wrocław 2018,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95964>

Comparative Perspectives for Public Administration and Administrative Law, red. Dominika Cendrowicz, Agnieszka Chrisidu-Budnik, Wrocław 2018,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95859>

Ochotnicze Straże Pożarne. Zadania – Samorząd – Bezpieczeństwo. Raport z badań, red. Tadeusz Kocowski, Maciej Błażewski, Wrocław 2018,
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/100567>

Maciej Błażewski, Jolanta Behr, *Środki prawne ochrony danych osobowych*, Wrocław 2018,

Dostęp online:

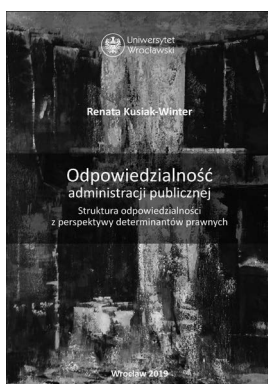
<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/100544>

Renata Raszevska-Skałeczka, *Szkoła publiczna jako zdecentralizowany podmiot administracji publicznej. Studium administracyjnoprawne*, Wrocław 2019,

Dostęp online:

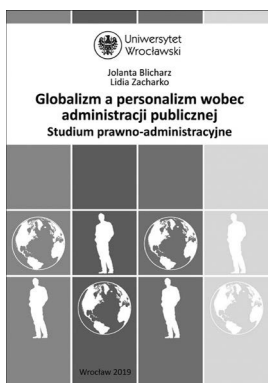
<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/101879>

Renata Kusiak-Winter, *Odpowiedzialność administracji publicznej. Struktura odpowiedzialności z perspektywy determinantów prawnych*, Wrocław 2019,

Dostęp online:

<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/101621>

Jolanta Blicharz, Lidia Zacharko, *Globalizm a personalizizm wobec administracji publicznej. Studium prawno-administracyjne*, Wrocław 2019,

Dostęp online:

<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/103107>

Wykluczenie jest zjawiskiem powszechnym, dotyczącym coraz liczniejsze grupy społeczne. Ze względu na szeroki krąg osób ekskludowanych niniejsze opracowanie, mające charakter monografii wielu Autorów, porusza nie tylko problemy osób wykluczonych, ale również wskazuje na możliwości udzielania pomocy tym osobom na wielu płaszczyznach. W opracowaniu skupiono się m.in. na osobach opuszczających jednostki penitencjarne, wskazując potrzebę wzajemnej współpracy pomiędzy władzą publiczną a organizacjami pozarządowymi. Zbadano również system orzekania o niepełnosprawności i niezdolności do pracy, który jest podstawą w ubieganiu się o konieczne świadczenia i rehabilitację. Zwrócono też uwagę na tzw. wykluczenie cyfrowe jako formę wykluczenia społecznego oraz nowy rodzaj wykluczenia społecznego, jakim jest wykluczenie transportowe. W monografii przedstawiono również praktyczne zastosowanie możliwości prawnych i organizacyjnych w pomocy osobom niepełnosprawnym intelektualnie.

Redaktorzy

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

**DOLNY
ŚLĄSK**

www.umwd.pl

ISBN 978-83-66066-79-3 (druk)
ISBN 978-83-66066-80-9 (online)